

KIRJAESITTELYSSÄ:

Tuulentie, Seija (toim.) 2009.
Turisti tulee kylään. Matkailu-
keskukset ja lappilainen arki.
Minerva kustannus, Helsinki.
274 s.

MONIKA LÜTHJE

Lapin yliopisto, matkailun ja
liiketoiminnanlaitos

Pohjoisia kehityskulkuja: syrjäisestä maaseudusta matkailukeskukseksi

Matkailu nähdään monella maaseutualueella tulevaisuuden mahdollisuudeksi, työn, toimeentulon ja elinvoiman antajaksi. Huomio ja voimavarat on pitkälti keskitetty matkailupalveluiden synnyttämiseen ja matkailijoiden houkuttelemiseen. Vähemmän on pohdittu sitä, millaiseksi elämä maaseudulla muuttuu, jos matkailun kehittämistoimet onnistuvat niin, että maaseutukylistä tai niiden lähialueista kasvaa matkailukeskuksia. *Turisti tulee kylään. Matkailukeskukset ja lappilainen arki* -artikkelikokoelma valottaa tätä kehitystä monipuolisesti ja seikkaperäisesti. Se nostaa esiin erityisesti syrjäisen, harvaan asutun maaseudun ja sosiokulttuurisen kestävyuden näkökulman ja tuo samalla tervetulleeseen lisän aihepiiriä käsittelevään suomalaiseen ja kansainväliseenkin kirjallisuuteen. Kirja on selkeästi kirjoitettu ja soveltuu niin maaseudun tutkijoiden ja kehittäjien kuin maaseudulla asuvien ja matkailevienkin luettavaksi.

Kirja jakautuu neljään osaan, joista ensimmäinen käsittelee Suomen ja Lapin matkailua sosiaalisena, kulttuurisena ja taloudellisena ilmiönä. Toisessa osassa tarkastellaan Lapin kylien muuttumista matkailukeskuksiksi ja kolmannessa Lapin matkailun suhdetta muihin lappilaisiin elinkeinoihin, kuten poro- ja metsätalouteen. Neljäs osa kuvaa matkailun suunnitteluun, kehittämiseen ja toimintaympäristöön liittyviä haasteita, kuten osallistamista, eri maankäyttömuotojen yhteensovittamista ja ilmastonmuutosta. Kirja on syntynyt osana EU:n LIFE Ympäristö -hanketta *Matkailualueet maisemalaboratorioina – Työvälineitä kestävään matkailuun* eli LANDSCAPE LAB -projektia, ja se keskittyy tarkastelemaan erityisesti Levin ja Ylläksen matkailukeskuksia, käytännössä Sirkan, Ylläsjärven ja Äkäslompolon kyliä.

Artikkelien kirjoittajat ovat ensisijaisesti eri tieteenalojen tutkijoita, niin yhteiskunta- kuin luonnontieteilijöitäkin. Heistä monet ovat erikoistuneet matkailututkimukseen, mutta kirjassa nousee esiin myös maaseutututkimuksen näkökulmia. Kirjoitukset pohjautuvat erilaisin menetelmin tuotettuihin ja analysoituihin empiirisiin aineistoihin, kuten haastatteluihin, lomakekyselyihin ja tilastoihin, joissa ääneen pääsevät sekä matkailukeskusten paikalliset asukkaat että matkailijat. Molemmat ovat heterogeenisiä, erilaisia intressejä omaavista ja erilaisin sitein, eri paikkoihin kiinnit-

tyneistä ihmisistä koostuvia ryhmiä. Tämä asettaa matkailun kehittämiselle moninaisia haasteita, jos tavoitteena on sosio-kulttuurinen kestävyys.

Kirjassa *Turisti tuli kylään* tämä sosio-kulttuurinen kestävyys jaetaan kolmeen osakokonaisuuteen: paikallisten mahdollisuuteen osallistua omaa elämäänsä koskeviin päätöksiin, matkailun hyötyjen ja haittojen tasa-arvoiseen ja oikeudenmukaiseen jakautumiseen sekä paikallisten kulttuuri-piirteiden kunnioittamiseen. Näin kirjassa korostuvat matkailukeskusten ja niiden lähialueiden paikallisten asukkaiden näkökulmat, joita on useita, kuten paikallisen asukkuuden asteitakin. Kirjassa puhutaan muun muassa puolipaikallisista, joita voivat olla esimerkiksi kakkosasujat tai kausityöntekijät.

Maaseudun elinvoimaisuuden näkökulmasta kiinnostavia ovat kysymykset matkailutyön tekijöilleen asettamista vaatimuksista sekä matkailun ja muiden maaseutuelinkeinojen yhteensovittamisesta. Kiinnostavaa on myös matkailun kausiluonteisuuden vaikutus sekä ulkopaikkakuntalaisten kausityöntekijöiden, kakkosasujen ja vuodesta toiseen palaavien matkailijoiden paikallistuminen. Miten eri osapuolet sitoutetaan ja osallistetaan paikalliseen kehitykseen ja miten taataan kehityksen kestävyys eri osapuolten näkökulmista?

Kirja tuo esiin konkreettisia esimerkkejä eri osapuolten kokemista matkailun hyödyistä ja haitoista sekä etenkin erilaisista haittojen hallintapyrkimyksistä ja niihin liittyneistä ongelmista. Siinä ehdotetaan myös useita erilaisia menettelytapoja, joilla voidaan saada aikaan sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävämpää kehitystä. Kirja ei siis pelkästään opasta lukijaa tiedostamaan matkailukehityksen mahdollisia ongelmakohtia, vaan myös näkemään ratkaisuvaihtoehtoja. Siksi se on erityisen suositeltavaa luettavaa paitsi matkailun ja maaseudun kehittämistehtävissä työskenteleville myös muille, jotka tarvitsevat monipuolista ymmärrystä matkailun vaikutuksista, hallinnasta sekä maaseudun matkailukeskuskehityksestä. Matkailukeskus on monella tapaa kaupunkimainen. Sen vaikutukset heijastuvat kaupungin tavoin sitä ympäröivälle maaseudulle, mieluummin hyvässä kuin pahassa.

■